

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Marie Macešková

**FISKÁLNÍ POLITIKA JAKO KLÍČOVÝ MECHANISMUS REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE: PŘÍKLAD REGIONÁLNÍ DIMENZE SEKTOROVÝCH A
HORIZONTÁLNÍCH POLITIK ČR**

Souhrn disertační práce

Praha 2009

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jiří Blažek, Ph.D.

1. ÚVOD

Zdánlivě „pouze“ ekonomické téma, fiskální politika, se do zájmu sociálně-geografického výzkumu dostává především z důvodu hledání implikací pro regionální rozvoj, neboť jak zdůrazňují například Martin a Minns (1995), bez porozumění regionální struktuře (nejen) veřejných finančních toků v území je naše znalost o podmíněnostech mechanismů a faktorů regionálního rozvoje značně omezená.

V souvislosti s výzkumem veřejných finančních toků v území je v rámci sociogeografického výzkumu a výzkumu v oblasti regionálního rozvoje relativně značná pozornost tradičně věnována regionálním dopadům regionální politiky, resp. její účinnosti (např. Armstrong, Taylor 1985; Martin 1998, 1999; Cappelen a kol. 2003; Bradley 2006; Gripiaios a kol. 2008; Crescenzi 2009). Nicméně tato politika reprezentuje relativně malou část celkové hospodářské politiky státu (např. v roce 2007 v České republice představoval finanční objem programů národní explicitní regionální politiky 0,06 % HDP). Někteří autoři (např. Heald 1983/1987; Molle 1990, s. 423; Blažek 2002; Heald, Short 2002; Fothergill 2005) tak upozorňují, že regionální dopady celkové makroekonomické politiky státu (příp. nadnárodního celku) jsou mnohem zásadnější než regionální dopady „úzce“ pojaté regionální politiky explicitně zaměřené na podporu vybraných regionů. V rámci celé fiskální politiky je do území alokováno velké množství finančního kapitálu představující v případě České republiky stovky miliard korun ročně. Zároveň odborná veřejnost upozorňuje na nedostatek empiricky orientovaných studií zaměřených na regionální dopady „ostatní neregionálních“ politik (např. Molle 1990; Blažek 1996). Jednotlivé sektorové a horizontální politiky v rámci politiky fiskální (např. politika zaměstnanosti, politika životního prostředí, politika rozvoje dopravní infrastruktury) explicitní regionální dimenzi sice primárně inkorporovávají, avšak evidentně, vzhledem k vyšší alokovaným prostředkům, s sebou přinášejí důsledky pro regionální rozvoj (CEC 1998; Robert 2007; Schout, Jordan 2007; Waterhout 2007; CEC 2008). Regionální dopady sektorových, horizontálních politik a tzv. „nevýdajové“ politiky (*non-spending policies*) jsou jedním ze „slepých míst“ analýzy regionálního rozvoje (Wishlade, Yuill, Davezies 1997, s. 18).

Veřejné výdaje jsou v regionálním pohledu sledovány také v souvislosti s otázkou, „nakolik daný region do systému veřejných zdrojů přispívá a kolik ze systému redistribucí získává“ (např. Boyne, Powell 1995). Obecně se má za to, že ekonomicky vyspělejší, a tedy regiony „bohatší“ do systému přispívají více a získávají z něj méně než regiony hospodářsky zaostalejší, resp. regiony „chudší“ (např. Wishlade a kol. 1996). Tento regulační mechanismus tak podle obecného přesvědčení přispívá k redukci meziregionálních rozdílů v hospodářské vyspělosti jednotlivých regionů, ačkoliv regionální aspekty tohoto mechanismu jsou daleko v pozadí primárních cílů redistribuce veřejných zdrojů, zejména solidarity v rámci společnosti a redukce sociálních rozdílů mezi jedinci ve společnosti (Schumpeter 1947/1955; Hlaváček 2001). Nicméně domněnka o z regionálního hlediska regulační roli redistribuce veřejných financí byla empiricky ověřována sporadicky, mimo jiné z důvodu nedostatečné datové základny (např. Morgenroth 2008). Navíc chybí dostatečné empirické podložení, zda se redistribuce veřejných financí týká obou základních druhů výdajů - výdajů běžných a výdajů investičních. Na základě poznatků z dostupné literatury lze totiž usuzovat, že zmíněné dva druhy výdajů jsou v důsledku svého charakteru v území redistribuovány rozdílně (např. Directorate-General for Research 1991; Prud`homme 1993). Z podstaty běžných výdajů vyplývá, že neinvestiční transfery jsou alokovány převážně do oblastí s obyvatelstvem s nižšími příjmy, tj. často do hospodářsky slabých a problémových regionů (CEC 1998; The Impact of Member State Policies on Cohesion 2004; Macešková 2009). Distribuce běžných výdajů tak z regionálního hlediska plní stabilizační funkci (de la Fuente 2004). Na straně druhé distribuce investičních výdajů s sebou přináší dilema, zda při regionální alokaci upřednostnit hledisko efektivnosti vynaložených prostředků s cílem posílit vnější konkurenceschopnost státu jako celku, a tudíž směřovat investice do hospodářsky nejrozvinutějších regionů země (např. The Impact of Member State Policies on

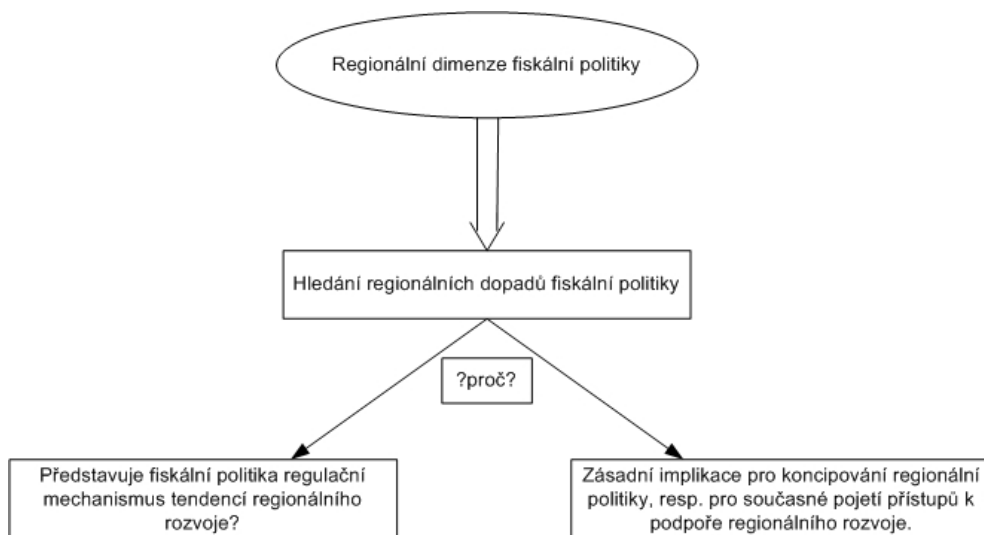
Cohesion 2004), anebo se přiklonit k alokaci kapitálových výdajů do socioekonomicky slabých regionů s cílem pomoci eliminovat bariéry růstu a podnítit nastartování příznivého rozvoje zaostávajících území státu (princiálně viz Vanhove 1999). Přestože se v rozhodovacím procesu o veřejných výdajích takto explicitně územní hledisko nezvažuje, v důsledku má výsledný charakter regionální alokace veřejných investic zásadní význam pro územní aspekt regulační funkce mechanismu redistribuce finančních prostředků v rámci systému veřejných financí.

2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY, CÍLE, HYPOTÉZY

Vzhledem k extrémní šíři tématu regionální dimenze fiskální politiky byl pro disertační práci zvolen „pouze“ výdajový parametr fiskální politiky, konkrétněji byla pozornost zaměřena na regionální dimenzi investičních výdajů. Zásadní význam investičního výdajového parametru spočívá v charakteru kapitálových výdajů, totiž jejich vynakládání na rozvojové aktivity, na činnosti zvyšující kapitál a alokace těchto prostředků má tedy nepochybně (nejen) z regionálního hlediska dynamizující efekt (Short 1981; Auteri, Costantini 2004). Investice jsou tak považovány za jeden z klíčových motorů příznivého socioekonomického rozvoje i „úspěšnosti“ regionálních ekonomik (Kitson, Martin, Tyler 2004).

Ústředním zájmem sledování disertační práce bylo hledání regionální dimenze alokace centrálních veřejných investic, a to v rámci dvou základních linií (viz obr 1). Za prvé se uchopení regionální dimenze fiskální politiky ubíralo směrem hledání „orientace“ mechanismů regionálního rozvoje z pohledu jeho dvou základních tendencí - divergentní a konvergentní. Jedním z východisek disertační práce přitom byla diskuze premisy o z regionálního hlediska regulační roli veřejných financí, resp. veřejných politik.

Obr 1: Směry zájmu disertační práce

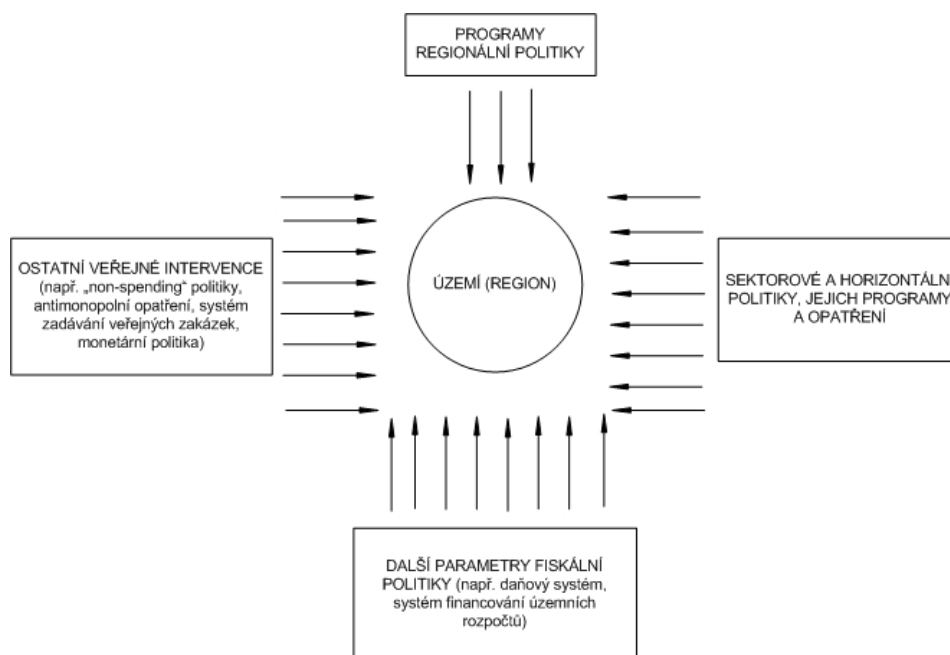

Zdroj: Vlastní zpracování.

Druhá linie disertační práce se odvíjela od snah společnosti meziregionální rozdíly ve stupni socioekonomické vyspělosti aktivně ovlivňovat prostřednictvím nástrojů regionální politiky (např. Martin 1999; Bradley 2006; Gripiaios a kol. 2008; Crescenzi 2009). Určité území (region) je nicméně kromě opatření regionální politiky „pod vlivem“ celé řady dalších veřejných intervencí (viz obr 2). Je proto otázkou, do jaké míry mohou být úspěšné snahy společnosti aktivně ovlivňovat socioekonomické rozdíly mezi regiony vedené přes explicitní podporu regionálního rozvoje, jestliže dostatečně dobře neznáme, jaké dopady na jednotlivé regiony přináší implementace „ostatní

neregionálních“ veřejných politik, politik finančně daleko robustnějších. Klíčovým cílem disertační práce tak je příspěvek ke studiu role „ostatních“ veřejných politik pro regionální, resp. socioekonomický rozvoj regionů. „Ostatní“ veřejné politiky jsou přitom chápány ve smyslu veřejných politik, jež jsou vymezeny jako „ostatní“ vůči politice regionální. Za nezbytný prvotní krok při studiu role „ostatních“ veřejných politik pro regionální rozvoj lze považovat chápání těchto politik ve finančním vyjádření (Cappellin, Molle 1988b). Proto disertační práce pojímá veřejné politiky prostřednictvím finančních prostředků, jimiž jsou dané politiky implementovány.

Obr 2: Schematické znázornění „vystavení“ regionu vlivu veřejných intervencí

Zdroj: Vlastní zpracování.

Cíle disertační práce byly formulovány následovně:

- § Poskytnout dílčí příspěvek k poznání finančních toků z veřejných rozpočtů v území a příspěvek k akademické debatě o významu regionálních dopadů fiskální politiky.
- § Provést analýzu regionální dimenze alokační a stabilizační funkce fiskální politiky ČR prostřednictvím regionální analýzy investičních výdajů státního rozpočtu a vybraných státních fondů a regionální analýzy investičních prostředků alokovaných v rámci různých sektorových a horizontálních politik.
- § Nabídnout dílčí příspěvek k zodpovězení otázky, zda charakter regionální alokace veřejných investičních zdrojů má z regionálního hlediska spíše nivelizační, nebo diferenciační efekt.
- § Diskutovat různá pojetí regionální politiky a terminologicky vymežit explicitní a implicitní regionální politiku a regionální politiku v „užším“ a „širším“ pojetí a zároveň nabídnout diskuzně pojaté terminologické vymezení regionálních dopadů veřejných intervencí.
- § Nastítnit vývoj dosavadní diskuze o potřebě territorial impact assessment a zhodnotit dosavadní stav rozvoje metodiky a metody territorial impact assessment.
- § Nastítnit možná klasifikační kritéria pro typologii regionálních dopadů veřejných politik.

- § Zprostředkovat politické praxi empirické důkazy o zásadní roli „ostatních“ politik pro regionální rozvoj a přispět k diskuzi o možnostech synergických mechanismů mezi explicitní podporou regionálního rozvoje a „ostatními“ veřejnými politikami.

V návaznosti na cíle disertační práce bylo možné klíčové výzkumné otázky shrnout takto:

- § Lze považovat charakter regionální alokace veřejných investic z pohledu regionálního rozvoje spíše za konvergenční, či divergentní mechanismus?
- § Jaká je z územního hlediska souvislost mezi cíli explicitní regionální politiky a regionálními dopady veřejných investičních prostředků?

Disertační práce si dále kladla za cíl ověřit následující hypotézy:

- 1) Veřejné investiční výdaje z vybraných centrálních zdrojů byly ve sledovaném období 1995-2005 alokovány ve prospěch socioekonomicky nejvyspělejších regionů Česka. Je tak možné předpokládat souvislost mezi objemem alokovaných veřejných investičních prostředků a relativní socioekonomickou „úspěšností“ regionů (viz např. Wilson, Wise 1986; Cameron, McLean a Wlezien 2004; The Impact of Member State Policies on Cohesion 2004). Takový vzorec regionální distribuce veřejných investičních prostředků alokovaných z národní úrovně je však v rozporu s koncepcí a cíli české regionální politiky.
- 2) Nejvýznamnější regionální diferenciací v alokovaném objemu veřejných investic je vytvářena investicemi do „velké“ dopravní infrastruktury, které jsou finančně extrémně náročné a patří mezi tradiční sféry podporované veřejným sektorem (The ESPON Monitoring Committee 2004a).
- 3) Investiční výdaje určené na státní politiku životního prostředí byly alokovány do regionů s nejnarušenějším životním prostředím (Commission Services 1999; Blažek, Vozáb 2004).
- 4) Investiční výdaje v rámci podpory výzkumu a vývoje byly výrazně koncentrovány do ekonomicky nejvyspělejších regionů Česka (Wishlade a kol. 1996; The ESPON Monitoring Committee 2004c; Inkinen 2005).
- 5) Veřejné investice vynaložené v rámci explicitní regionální politiky a podpory regionálního rozvoje byly alokovány do regionů pro potřeby české explicitní regionální politiky vymezené, tj. do regionů hospodářsky slabých, strukturálně postižených (MMR 2000).

Zvolené téma disertační práce - regionální dopady fiskální politiky - reflektuje vedle otázek vážících se primárně na základní výzkum také potřeby aplikovaného výzkumu, resp. vysoce aktuální agendy politické praxe ve sféře podpory regionálního rozvoje (CEC 2008; AER 2009). Disertační práce tak představuje nepatrný příspěvek k tomu, po čem volají někteří geografové, a totiž provázat geografický výzkum s „praktickými“ potřebami společnosti (např. Ward 2005) a nabídnout výsledky sociogeografického výzkumu uplatnitelné v praxi (Martin 2001).

3. STRUKTURA PRÁCE

Disertační práce je členěna do tří základních částí, a to teoretického kontextu, diskuze metodiky a empirické regionální analýzy veřejných investičních výdajů alokovaných z národní úrovně.

Úvod teoretického kontextu je věnován diskuzi pojetí současných přístupů k podpoře regionálního rozvoje s cílem (i) upozornit na postupné rozšiřování relativně „úzkého“ záběru regionální politiky, (ii) poukázat na vliv „ostatních“ veřejných intervencí na výslednou účinnost regionální politiky (resp. opatření na podporu regionálního rozvoje), (iii) pokusit se o diskuzně orientované vymezení implicitní regionální politiky a regionální politiky v širokém slova smyslu, terminologické vymezení regionálních dopadů veřejných politik a (iv) zdůvodnit potřebu výzkumu regionálních dopadů fiskální politiky v kontextu koncipování opatření na podporu regionálního rozvoje. Další část teoretického zarámování přináší pohled vybraných teorií regionálního rozvoje na roli veřejných výdajů, potažmo veřejného sektoru při usměrňování divergentních tendencí rozvoje mezi regiony. Zároveň je vedena snaha odvodit z diskutovaných teorií možné implikace pro parciální vysvětlení regionálně nerovnoměrné distribuce veřejných finančních prostředků ve prospěch jádrových regionů. Následuje nejobsáhlejší část teoretického kontextu zaměřená na (i) vymezení regionální dimenze fiskální politiky, (ii) přehled a diskuzi odborné literatury věnující se regionálním dopadům veřejných (investičních) výdajů a (iii) ilustraci regionální dimenze u různých parametrů fiskální politiky. Důraz je kladen na regionální dopady parametru fiskální politiky zabezpečující příjmy do systému veřejných financí, na možné regionální důsledky nastavení systému financování územní samosprávy a dále na regionální dopady „výdajového“ parametru fiskální politiky - dopady sektorových a horizontálních politik. Stručně je naznačen také regionální pohled na „nevýdajové“ politiky a uvedeny jsou vybrané příklady regionalizovaných veřejných politik (tj. příklady politik zařaditelných pod implicitní regionální politiku).

Třetí kapitola disertační práce představuje hledání inspirace pro možný přístup k hodnocení regionálních dopadů „ostatních“ politik na základě dosavadních zkušeností s aplikací metodiky territorial impact assessment. Současně tato kapitola stručně zachycuje vývoj diskuze o roli sektorových politik při usměrňování meziregionálních rozdílů na politické úrovni.

Metodická část disertační práce se nejprve věnuje rozpočtové soustavě s cílem identifikovat hlavní zdrojové články veřejných investic. V kontextu diskuze „neobjektivních“ faktorů vstupujících do procesu rozhodování o veřejných výdajích je nutné se v rámci metodiky zaměřit na způsob přípravy státního rozpočtu a na fáze rozpočtového cyklu, neboť (regionální) distribuce veřejných výdajů může být do značné míry podmíněna zvolenou rozpočtovou metodou. Před objasněním vlastního metodického postupu empirické analýzy je prostor věnován diskuzi základního metodického dilematu při regionálních analýzách veřejných výdajů, a to volbě „báze“, na jejímž základě jsou jednotlivé výdajové položky přisuzovány konkrétnímu území (*flow a benefit přístup*).

Stěžejní pátá kapitola poskytuje regionální analýzu veřejných investičních výdajů distribuovaných v letech 1995-2005 ze státního rozpočtu a dvou státních fondů. Analýza je provedena v několika postupných krocích reflektujících cíle a hypotézy disertační práce. Součástí kapitoly je také pokus o identifikaci některých podmiňujících faktorů zjištěného regionálního vzorce alokace veřejných investic a zhodnocení územní a sociální koncentrace analyzovaných investičních prostředků. V neposlední řadě kapitola nabízí souhrn hlavních výsledků empirické analýzy a vyhodnocení hypotéz stanovených v úvodu disertační práce.

V závěru jsou ve stručnosti shrnuta hlavní východiska a výsledky disertační práce a v kontextu nástinu možných přístupů ke klasifikačním kritériím regionálních dopadů veřejných investic, resp. politik jsou naznačeny některé možné směry pro další výzkum.

4. SHRUTÍ Z TEORETICKÉHO KONTEXTU

Diskuze pojetí veřejných financí, resp. veřejného sektoru v teoriích regionálního rozvoje nasvědčuje, že žádná z dosavadních teorií se roli veřejných výdajů pro regionální rozvoj systematicky nevěnuje. Ačkoliv byly v rámci disertační práce učiněny dílčí pokusy k odvození implikací některých teoretických konceptů pro oblast veřejných výdajů (např. Friedmannovy

diferenční efekty, *lock-in*, *networking*), lze považovat za nezbytné další systematické a strukturované rozpracování úlohy veřejných výdajů, resp. veřejného sektoru v kontextu regionálního rozvoje. Prohlubování znalosti o roli veřejných výdajů (příp. veřejného sektoru) jako mechanismu regionálního rozvoje je důležité pro rozklíčování působení jednotlivých atributů a „typů“ veřejných intervencí z hlediska tendencí regionálního rozvoje.

Z části disertační práce věnující se proměnám pojetí, koncepce a zaměření regionální politiky včetně diskuzně orientovaného obsahového vyjasnění terminologie (především regionální politika v „úzkém“ a „širokém“ slova smyslu a explicitní a implicitní regionální politika) vyplynulo, že v současné době můžeme pozorovat odklon od „tradičně“ pojímané regionální politiky k regionální politice vyznačující se řadou inovativních parametrů i nových atributů. Z hlediska problematiky řešené v disertační práci je nejvýznamnější proměna sfér podpory, jež zaznamenává setrvalé rozšiřování spektra podporovaných aktivit napříč celou řadou sektorových a horizontálních politik. Dochází tak ke stále výraznějšímu průniku mezi aktivitami podporovanými pod hlavičkou regionální politiky a intervencemi realizovanými v rámci tradičně sektorově řízených a koncipovaných veřejných politik. Tato skutečnost má dva základní okruhy implikací.

Za prvé dochází k implementaci stejných typů intervencí v rámci regionální politiky, která explicitně uvažuje s regionální dimenzí, a v rámci sektorových politik, jež s regionálními aspekty neoperují. Protože ve většině případů prozatím chybí efektivní koordinační mechanismy a nástroje územních dopadů různých veřejných intervencí, může být zamýšlená účinnost opatření regionální politiky do značné míry deformována.

Za druhé výše uvedená skutečnost implikuje otázku potřebnosti regionální politiky. V případě dalšího rozšiřování typů aktivit a intervencí spadajících pod „gesci“ regionální politiky až do situace, kdy „oborové“ zacílení podpory regionálního rozvoje bude zahrnovat „téměř vše“, je oprávněné se zamýšlet či vyjádřit obavu, zda se regionální politika nestane zbytečnou.

Možným východiskem je právě zřetelně vyřčená nezbytnost re-konceptualizace postavení regionální politiky, jak to ostatně naznačují také například Bachtler a Yuill (2001, 2007) či Blažek a Uhlíř (2002), na jeden z (pilířních) přístupů k podpoře regionálního rozvoje, avšak nezbytně doprovázený významně regionalizovanými sektorovými a horizontálními politikami, případně dalšími parametry hospodářské politiky explicitně operujícími s regionálními aspekty.

Je tak možné prostřednictvím ač diskuzně orientovaného, terminologického vymezení v disertační práci shrnout, že volba mezi „úzcem“ pojatou regionální politikou a sektorově širěji koncipovanou podporou regionálního rozvoje (tj. implicitní regionální politikou) reprezentuje další dilema pro koncipování této politiky, jemuž kompetentní političtí činitelé v současnosti čelí. Jedná se přitom pravděpodobně o nejzásadnější volbu při koncipování podpory regionálního rozvoje s ohledem na výslednou celkovou efektivitu opatření regionální politiky, resp. podpory regionálního rozvoje.

Rozbor vybrané odborné literatury věnující se veřejným (investičním) výdajům v regionálním pohledu prokázal existenci pouze omezeného počtu empiricky orientovaných studií nabízejících hlubší pohled na charakter regionální distribuce veřejných finančních prostředků alokovaných vůči politice regionální v rámci „ostatních“ veřejných politik. Tato disertační práce tak představuje do značné míry ojedinělou studii, která se zabývá zkoumáním veřejných investic v územním detailu okresů, případně krajů.

Náhled do převážně teoreticky zaměřených prací potvrdil základní, do jisté míry zjednodušené dilema při rozhodování o regionální alokaci veřejných investic. Jde o dilema mezi distribucí veřejných investičních prostředků do regionů „jádrových“, hospodářsky nejvyspělejších regionů z důvodu posílení mezinárodní konkurenceschopnosti a vyšší efektivností, resp. návratností vynaložených veřejných zdrojů, a distribucí veřejných investic do regionů „periferních“, socioekonomicky slabých, strukturálně postižených s cílem eliminovat infrastrukturní a jiné bariéry růstu a napomoci tak k „vyrovnaní hřiště“ iniciací změn důležitých pro socioekonomický rozvoj „slabých“ regionů. Takto zřetelné zahrnutí regionální dimenze při rozhodování o směřování

veřejných investic se však odehrává v politické praxi zcela výjimečně (v rámci explicitní regionální politiky) a výsledný charakter regionální distribuce veřejných investičních prostředků je důsledek sektorového nakládání s veřejnými zdroji. Otázkou pak zůstává, zda regionální alokace sektorově řízených veřejných investičních prostředků není v kontradikci s cíli politik na regionální dimenzi explicitně zaměřených.

V teoretickém zarámování byla pozornost kromě výdajového parametru věnována také dalším parametrům fiskální politiky, které přinášejí pro regionální rozvoj významné implikace. Detailněji byl diskutován parametr příjmový, tj. regionální aspekty nastavení daňového systému, a parametr upravující financování územní samosprávy. Ukázalo se, že v některých zemích jsou vybraná kritéria těchto parametrů fiskální politiky integrální součástí implicitní regionální politiky, resp. podpory regionálního rozvoje, a tyto příklady mohou více než dobře posloužit jako inspirace pro Českou republiku.

5. METODIKA VÝZKUMU

Zvolená metodika výzkumu a metodický postup přirozeně reflektují cíle a hypotézy disertační práce. Regionální dopady výdajové části fiskální politiky byly sledovány prostřednictvím regionální analýzy veřejných investičních prostředků. Identifikace klíčových zdrojů veřejných investičních toků proběhla na základě rozboru rozpočtové soustavy ČR a analýzy finanční velikosti jejích jednotlivých elementů. V kombinaci s dostupností potřebné datové základny byly nakonec pro regionální analýzu veřejných centrálních investičních prostředků zvoleny státní rozpočet (ISPROFIN) a dva státní fondy – Státní fond dopravní infrastruktury a Státní fond životního prostředí, a to pro časové období 1995-2005. Sledovanou řádovostní úrovní byly okresy a kraje. Bylo přitom nutné překonat celou řadu metodických problémů a omezení, vyplývajících z různorodosti jednotlivých datových zdrojů i z charakteru dat samotných.

Specifický charakter dat o investičních výdajích poté podmínil zvolený metodický postup, jehož charakteristickým rysem bylo třídění jednotlivých investičních výdajových položek a postupné vyřazování, resp. oddělování některých skupin investičních výdajů. Zvolený postup vyústil do tří základních stupňů regionální analýzy: (i) analýzy „celkových“ investic (analýza metodicky „neočištěných“ investic (671 mld. Kč), (ii) analýzy celkových metodicky „očištěných“ investičních výdajů (617 mld. Kč) (tj. analyzovány byly kapitálové výdaje bez mimořádných investičních výdajů (výdaje na obnovu území zasažených povodněmi v roce 1997 a 2002) a bez dalších specifických investic (nákup taktických letounů) a (iii) analýzy celkových metodicky „očištěných“ investičních výdajů bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury (395 mld. Kč). Následně byly investiční prostředky analyzovány pro devět oborově odlišných skupin investičních výdajů (regionální analýza investic do „velké“ dopravní infrastruktury, analýza investic do „malé“ dopravní a technické infrastruktury, investičních výdajů v rámci explicitní regionální politiky a podpory regionálního rozvoje, analýza investic v oblasti životního prostředí, regionální rozbor investic univerzitám a vědecko-výzkumným pracovištím, analýza investic v oblasti zdravotnictví a sociální péče, investic ve sféře obrany státu, analýza investic do státní správy, investice na rozvoj základního a středního školství a regionální analýza investic v oblasti kultury).

Bylo nezbytné se vypořádat s důsledky aplikace *flow* přístupu k regionální analýze veřejných investic, přičemž byla provedena ilustrace i *benefit* přístupu. Základními indikátory pro hodnocení regionální diferenciací v alokaci veřejných centrálních investic byly zvoleny na základě dosavadních zkušeností doložených odbornou literaturou (Short 1978; Cuadrado, de la Dehesa, Precado 1993; Wishlade a kol. 1996; Yamano, Ohkawara 2000; Heald, Short 2002; Giannoni, Hitiris 2002) relativní ukazatele vztahující investiční prostředky na obyvatele a indikátory úrovně ekonomické vyspělosti (HDP a ekonomický agregát), relativizované k hodnotám průměru Česka. Vedle toho byly užity další relativizující ukazatele, například podíly či relativizace k ploše. Hodnocení územní a sociální koncentrace investičních prostředků bylo zachyceno prostřednictvím ukazatele H (Hampl 2005),

pokus o hodnocení vztahu regionální alokace investičních výdajů k vybraným socioekonomickým charakteristikám (pracovní příležitosti, vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo, míra nezaměstnanosti, indexy ekonomického vývoje) bylo vypracováno pomocí relativně jednoduchých korelačních analýz.

6. VYBRANÉ HLAVNÍ VÝSLEDKY

S vědomím předností zvolené metodiky, především relativně dlouhého sledovaného časového období, územního detailu sledování a struktury datové základy, ale zejména s vědomím metodických nedostatků a omezení daných především diskutabilní úplností a důvěryhodností dat spravovaných orgány veřejné správy a možného zkrácení regionálních rozdílů v alokaci veřejných investic podmíněného evidencí některých investičních akcí podle sídla instituce a nikoliv podle místa realizace investice, stejně jako s vědomím možné odlišné lokalizace efektu investic od jejich fyzické alokace, je možné shrnout zjištění empirické analýzy a vyvodit určité obecnější závěry.

- § Sektorové a horizontální politiky operují s diametrálně vyšším objemem investičních výdajů, jejichž distribuce v území vyvolává daleko zásadnější regionální dopady než alokace investičních prostředků spadajících pod explicitní regionální politiku a explicitní podporu regionálního rozvoje. V souladu s hypotézou disertační práce o rozporu mezi cíli národní explicitní regionální politiky a charakterem regionální alokace centrálních investičních prostředků byla empirickou analýzou potvrzena distribuce těchto veřejných prostředků ve prospěch socioekonomického centra Česka - hlavního města Prahy (37,5% podíl na absolutní celkové investiční částce bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury; 125 tis. Kč na obyvatele, což odpovídá hodnotě 326 % průměru ČR; téměř 300 mil. Kč na km², tj. 6000 % průměru ČR; 241 Kč na 1000 Kč regionálního HDP, tj. 159 % průměrné hodnoty ČR). Dominantní pozice Prahy jako regionu s nejvyšší relativní i absolutní alokací centrálních investic se prohloubila v případě nezahrnutí finančně mimořádně náročných investic do výstavby a obnovy „velké“ dopravní infrastruktury.
- § Nezbytné je však zdůraznit, že relativně dominantní pozice Prahy může být do určité míry ovlivněna „nadhodnocením“ investičních prostředků z důvodu formální evidence některých investičních projektů podle sídla veřejné instituce, která jsou v řadě případů lokalizována právě v hlavním městě. Část finančních prostředků byla nicméně dále přerozdělována, avšak charakter dat další územní realokaci nepodchycuje.
- § Nadprůměrné alokace vzhledem k průměru ČR při relativizaci investic k počtu obyvatel dosáhlo kromě Prahy dalších deset okresů (včetně okresu Brno-město, který zaznamenal druhý nejvyšší podíl na absolutním objemu investičních prostředků), mezi kterými byly 2 okresy (Tachov a Bruntál) vymezené pro potřeby české explicitní regionální politiky. Na druhé straně 22 okresů nedosáhlo ani rovně 50 % průměru ČR, přičemž devět z nich patřilo ve sledovaném období k okresům vymezených v rámci explicitní české regionální politiky pro soustředěnou podporu státu. Vůbec nejnižší hodnoty investic na obyvatele relativizované k průměru ČR byly zaznamenány u okresů Most (18 %), Karviná (25 %), Teplice (26 %), Chomutov (29 %) a Nový Jičín (31 %).
- § Regionální diferenciací alokovaných investičních prostředků na obyvatele na úrovni okresů, měřeno mírou variability, byla ve sledovaném období relativně vysoká, nicméně je možné přisoudit značný vliv na velikost diferenciací dominantní pozici Prahy, protože po vyloučení údajů za Prahu se míra variability mezi okresy významně snížila. Praha tedy představuje zcela výjimečnou jednotku. Opět je však nutno zdůraznit výše zmíněné pravděpodobné nadhodnocení údajů za Prahu dané přisouzením celé investice podle sídla přijímající instituce.

- § Byla prokázána statisticky významná závislost mezi intenzitou alokovaných investičních prostředků bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury a úrovní ekonomické vyspělosti regionu jak na úrovni krajů, tak na úrovni okresů. Nicméně v případě vyloučení Prahy tento vztah nebyl statisticky reprezentativní.
- § Zcela zřetelně se potvrdil předpoklad o zásadním vlivu investic do „velké“ dopravní infrastruktury na regionální diferenciaci v objemu alokovaných centrálních investic. To se projevilo zejména u krajů Plzeňského a Olomouckého, u kterých došlo při vyloučení investic do „velké“ dopravní infrastruktury a jejich relativizaci k průměru ČR k výraznému poklesu jejich pozice ve srovnání s ostatními kraji (při zahrnutí investic do „velké dopravy“ tyto dva kraje získaly nadprůměrné alokace). Relativně významné byly investiční prostředky na „velkou“ dopravní infrastrukturu také u krajů Ústeckého a Moravskoslezského. Je tedy zřejmé, že investice na „velkou“ dopravní infrastrukturu jsou těmi investičními prostředky, které „napomáhají“ ekonomicky slabším regionům dosáhnout nadprůměrných hodnot v alokovaném objemu sledovaných investičních prostředků. Pokud dopravní investice nejsou uvažovány, Praha je zcela zřetelně krajem, který na distribuci veřejných investičních prostředků získává nejvíce.
- § Z údajů o regionální distribuci investic v rámci explicitní podpory regionálního rozvoje relativizované k počtu obyvatel vyplynulo, že tyto finanční prostředky vykazovaly velmi nízkou míru koncentrace. To však je v rozporu s koncepcí regionální politiky, jež je koncipována jako politika pro soustředěnou podporu státu vybraným regionům. U 18 okresů byla zjištěna vůči Česku nadprůměrná alokace investic na 1 obyvatele v rámci explicitní regionální politiky. Tyto okresy nicméně nepatřily mezi okresy pro soustředěnou podporu státu vymezené. Okresy Teplice, Český Krumlov a Ostrava-město naopak zaznamenaly hodnotu podprůměrnou, ačkoliv mezi podporované regiony náležely. Na druhé straně však zjištěný regionální vzorec investic na podporu regionálního rozvoje potvrzuje, že jistá priorita podporovaným regionům dána byla. Navíc se potvrdila statisticky významná pozitivní závislost mezi intenzitou regionální alokace této skupiny investic a mírou nezaměstnanosti jako jednoho ze základních indikátorů pro vymezování podporovaných regionů v rámci explicitní české regionální politiky. Obdobně se na úrovni okresů prokázala statisticky významná negativní korelace mezi intenzitou regionální alokace investic v rámci podpory regionálního rozvoje a úrovní ekonomické vyspělosti měřené ekonomickým agregátem. Nicméně při interpretaci těchto výsledků je nutná obezřetnost z důvodu relativně nízkých hodnot korelačních koeficientů pořadí, u nichž by bylo oprávněné vzhledem k charakteru hodnocené politiky očekávat hodnoty koeficientů výrazně vyšší, tedy závislost mezi mírou nezaměstnanosti, úrovní ekonomické vyspělosti a objemem alokovaných investičních prostředků v rámci kategorie explicitní regionální politika významně těsnější. Navíc je nezbytné zdůraznit, že některé programy analyzované v rámci podpory regionálního rozvoje nebyly primárně pouze v gesci Ministerstva pro místní rozvoj (např. Podpora rozvoje a obnovy regionální infrastruktury a Podpora rozvoje venkovských mikroregionů).
- § Na příkladě investičních prostředků distribuovaných v rámci kategorie „malá“ dopravní a technická infrastruktura byl potvrzen zcela odlišný obraz regionální diferenciaci na úrovni krajů a na úrovni okresů. Opět se tak prokázalo, že sledování meziregionálních rozdílů na krajské úrovni poskytuje pouze omezenou informaci o skutečném vzorci regionální diferenciaci.
- § Investiční prostředky ve sféře životního prostředí nebyly výrazně koncentrovány do oblasti severních Čech a severní Moravy, tedy do regionů v rámci republiky s velmi narušeným životním prostředím. Určitou výjimkou byly pouze vysoké investice v okrese Česká Lípa. Přesto se však do určité míry projevila distribuce investic do regionů, ve

kterých bylo či je nutné řešit ve vztahu k životnímu prostředí nějaký specifický problém (např. podpora útlumu hornictví, revitalizace říčních systémů, rekonstrukce rybníků). Není tak možné na základě provedených analýz podat jednoznačnou odpověď na stanovenou hypotézu.

- § Investiční výdaje ze státního rozpočtu v rámci kategorie podpora rozvoje univerzit a vědecko-výzkumných institucí byly výrazně koncentrovány do ekonomických center Česka a dále do regionů s přítomností univerzity či vysoké školy, což je v souladu s korespondující hypotézou disertační práce.
- § Polovina celkových investičních prostředků bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury byla územně koncentrována na 4 % rozlohy ČR a sociální koncentrace, tj. koncentrace poloviny investic, byla vázána na 23 % obyvatelstva ČR, což potvrzuje výraznou nerovnoměrnost v distribuci těchto investičních prostředků.
- § Největší variabilita mezi okresy ve finančních prostředcích investovaných na obyvatele byla zjištěna u investic do sféry obrany, státní správy, univerzit a vědecko-výzkumných institucí a do oblasti kultury. Naopak variabilita nejnižší se projevila u investičních prostředků v rámci kategorie základní a střední školství a paradoxně u investic distribuovaných v rámci explicitní regionální politiky a podpory regionálního rozvoje.
- § Ve spojitosti s relativně nejnižší variabilitou v porovnání s ostatními skupinami investic také u skupiny investic v oblasti zdravotnictví a sociální péče se lze domnívat, že centrální investiční prostředky poskytované na „základní“ služby obyvatelstvu byly do území distribuovány relativně více rovnoměrně. Na druhé straně investiční výdaje v rámci kategorií investic v oblasti státní správy, obrany a „vysokého školství“ byly distribuovány relativně nejvíce nerovnoměrně, přičemž v případě skupiny investic v oblasti státní správy se při vyloučení Prahy variabilita zásadním způsobem snížila.
- § Souvislost mezi úrovní socioekonomické vyspělosti a relativním objemem alokovaných investic dokládá také sledování podle hlavních typů regionů, tj. metropolitní (pražská oblast, pánevní oblasti, ostatní) a nemetropolitní oblastí, přičemž relativně nejméně centrálních veřejných investic směřovalo do metropolitních pánevních oblastí, tedy do regionů, které se v průběhu dosavadního transformačního období řadily k regionům nejméně úspěšným.
- § Pokus o nalezení podmiňujících, resp. vysvětlujících faktorů zjištěné regionální diference v objemu alokovaných veřejných centrálních investic prostřednictvím korelační analýzy pořadí naznačuje souvislost mezi „transformační úspěšností“ regionu, měřenou například indexem vývoje pracovních příležitostí, indexem vývoje ekonomického agregátu či podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel starších 15 let, a relativní výší alokovaných veřejných centrálních investičních prostředků, přičemž tato souvislost se ukázala být relativně silnější na úrovni krajů než na úrovni okresů.

Přes nezbytnou obezřetnost při interpretaci regionální analýzy veřejných centrálních investičních výdajů je tak možné shrnout, že na příkladě České republiky byla ve sledovaném období zjištěna výrazná koncentrace hodnocených veřejných investic do hospodářsky nejvyspělejších regionů, a to především do regionu hlavního města. Důraz byl tak kladen, ačkoliv s největší pravděpodobností nevědomě, na růstovou dimenzi regionálních dopadů veřejných investic (*growth dimension* - Johansen (2007)), tj. na posílení ekonomických center s předpokladem efektivnějšího dopadu na hospodářský růst. Ve sledovaném období tak docházelo k posilování hospodářského jádra České republiky a umocňování kumulativních mechanismů, jež podmiňují atraktivitu Prahy. Nicméně je nezbytné dodat, že z pohledu celého systému veřejných financí, tj. včetně běžných výdajů, jejichž

podíl na státním rozpočtu je přitom naprosto rozhodující, je Praha velmi pravděpodobně regionem, který do systému veřejných financí „přispívá“.

Zjištěný charakter regionální distribuce sledovaných veřejných investičních prostředků prokázal rozpor mezi cíli směřování veřejných (investičních) prostředků v rámci explicitně pojaté regionální politiky, resp. explicitně koncipované podpory regionálního rozvoje, a regionální alokací veřejných investičních prostředků distribuovaných v rámci sektorových a horizontálních politik státu. Tento závěr nezbytně evokuje potřebu koordinace regionálních dopadů jednotlivých veřejných politik, například prostřednictvím vhodných synergických nástrojů (např. ex ante posouzení územních dopadů resortních programů).

V návaznosti na cíl disertační práce snažící se přispět k poznání finančních toků z veřejného sektoru v území a vztahující se k roli investičních výdajů z hlediska tendencí regionálního rozvoje je možné na základě výsledků regionální empirické analýzy centrálních veřejných investičních prostředků shrnout, že na příkladě České republiky a sledovaného období 1995-2005 se jeví, že charakter regionální alokace centrálních veřejných investic byl orientován ve směru posilování stávajících, resp. obnovení přirozených socioekonomických center státu. To nasvědčuje z regionálního hlediska diferenciační povaze mechanismu regionální distribuce investičních prostředků. Nicméně nelze jednoznačně říci, zda alokace investičních prostředků v rámci fiskální politiky je z regionálního hlediska a z dlouhodobého pohledu diferenciačním mechanismem, a to vzhledem ke specifickým sledovaného časového období. Je otázkou dalšího výzkumu, zda charakter regionální distribuce veřejných investic není v České republice do značné míry ve shodě s Friedmannovým konceptem čtyř fází vývoje prostorové ekonomiky (Friedmann 1966) a Hirschmanovým teoretickým přístupem k alokaci veřejných investic (Hirschman 1958, 1964).

7. MOŽNÉ SMĚRY DALŠÍHO VÝZKUMU A VYBRANÉ ZÁVĚRY

Empirická ilustrace regionálních dopadů „neregionálních“ politik prostřednictvím veřejných investic alokovaných ze státního rozpočtu a státních fondů a neustávající hledání faktorů podněcujících diferenciační tendence regionálního rozvoje otevírá rozsáhlý soubor úkolů pro další výzkum. Jedná se zejména o hledání obecněji uplatnitelných charakteristik veřejných investic, které by bylo možné považovat za stěžejní při hodnocení regionálních dopadů distribuce veřejných investičních prostředků a zároveň využitelných pro návrh metodiky TIA. Současně je nutné hledat faktory, které podmiňují diferenciační efekt územní distribuce veřejných investic a které by mohly sloužit jako podkladové klasifikační aspekty při snaze hlouběji porozumět významu alokace veřejných investic jako diferenciačního mechanismu regionálního rozvoje.

Úkoly pro další výzkum se tak váží k naplnění potřeby sestavit klasifikaci veřejných investic, potažmo veřejných politik z hlediska charakteru jejich regionálních dopadů. Zároveň je žádoucí, aby se další výzkum ubíral ve směru vytvoření určité typologie regionálních dopadů veřejných investičních výdajů. Vyústění těchto snah by pak mělo vést k lepšímu pochopení charakteru působení veřejných investic, resp. veřejných politik v konkrétním území (regionu) a potažmo k hlubšímu porozumění roli regulačních mechanismů v kontextu regionálního rozvoje. V této souvislosti je vhodné alespoň nastínit možné klasifikační aspekty, které lze považovat pro hodnocení veřejných investic v regionálním pohledu za přínosné. Nezbytné je však zdůraznit, že uvedená klasifikační kritéria je nutné vnímat pouze jako počáteční úvahy pro iniciaci odborné diskuze o možnostech koncipování TIA metodiky a zejména pak jako podněty pro další výzkum v oblasti územní distribuce veřejných investic jako diferenciačního mechanismu regionálního rozvoje.

Mezi základní klasifikační znaky veřejných investic, které lze považovat z hlediska hledání faktorů podmiňujících diferenciační tendence za méně významné, nicméně relevantní v kontextu návrhu TIA metodiky, je možné řadit především:

- § finanční náročnost investiční akce;
- § kvalitativní význam investice, tj. obsah, resp. náplň investiční akce (např. výstavba silničního obchvatu vs. výstavba univerzity);
- § časový horizont investičního efektu;
- § míru „nárazovosti“ investice v čase;
- § míru významu opakovatelnosti investice související s „pravděpodobností“ opakování investice;
- § míru územní koncentrace progresivity příslušných aktivit a odpovídající technologické a kvalitativní náročnosti (např. z regionálního hlediska vysoce koncentrované investice v oblasti obrany státu vs. z regionálního pohledu relativně plošné investice do základního školství) a s ní související územní forma investice (např. bodová, liniová či plošná);
- § míru nevyhnutelnosti dalších (navazujících) investičních výdajů;
- § míru významu selektivity, resp. prioritizace investic.

Z pohledu hledání faktorů, které podněcují v regionálním pohledu diferenciační efekt veřejných investic, lze však za daleko významnější považovat aspekty jiné, aspekty výsostně geografické, které jsou spojeny s posuzováním potřebnosti a celkové efektivity veřejných investičních výdajů. Těmito aspekty jsou zejména:

- § měřítková úroveň hodnocení regionálního dopadu investice, přičemž tento aspekt úzce souvisí s aspektem míry územní koncentrace regionálního dopadu investice, resp. s aspektem míry územní selektivity efektu investice;
- § otázka míry územní „odtrženosti“ lokalizace investice od lokalizace jejího efektu;
- § socioekonomická vyspělost regionu, v němž je investice realizována.

Je zřejmé, že regionální dopady veřejných investic jsou v naprosté většině případů odlišného charakteru při jejich hodnocení na různých měřítkových úrovních (viz také např. The ESPON Monitoring Committee 2004b). Například hodnocení územního dopadu výstavby makrodopravní infrastruktury pro lokální úroveň je odlišné od hodnocení dopadu této infrastruktury pro úroveň národní. Tato skutečnost je pak neoddelitelně spojena s otázkou míry rozdílnosti mezi faktickou alokací veřejné investice a lokalizací efektu z investice a zároveň s aspektem míry územní selektivity efektu určité veřejné investice. Dále je možné předpokládat, že úroveň „odtrženosti“ faktické alokace veřejného výdaje a lokalizace efektu, resp. přínosu dané investice je odvislá od hospodářské vyspělosti regionu (zjednodušeně se lze domnívat, že míra odtrženosti lokalizace efektu od lokalizace investice je nejvyšší v regionech socioekonomicky méně vyspělých, zatímco v hospodářsky nejsilnějších regionech je tato míra relativně nejnižší).

Úroveň socioekonomické vyspělosti regionu, v němž je veřejná investice lokalizována, a regionu, ve kterém je efekt dané investice markantní, nepochybně také podmiňuje celkový přínos veřejné investice, přičemž důležitou úlohu zároveň sehrává i hierarchická úroveň činností, ke které se daná investice váže. Současně se lze domnívat, že faktická lokalizace určité veřejné investice je do určité míry podmíněna specifickými vlastnostmi konkrétních regionů.

Pro další výzkumné úsilí je tak vhodné doporučit využít těchto základních naznačených souvislostí jako prvotních klasifikačních kritérií pro sestavení typologie veřejných politik a programů z hlediska charakteru regionálních dopadů investičních výdajů v rámci nich alokovaných. Takováto klasifikace veřejných investičních výdajů, resp. veřejných politik je složitou problematikou, jejíž spletitost je

odvislá zejména od multifaktorové podmíněnosti implementace veřejných intervencí, a tudíž nezbytnosti provázat při typologizaci veřejných investic celou řadu aspektů relevantních pro posouzení role regionální dimenze veřejných intervencí. Správnou cestu tak představuje vzájemná kombinace mimo jiné zde uvedených klasifikačních aspektů, kterou by snad bylo možné dospět k uspokojivému vytvoření typologie veřejných intervencí z hlediska jejich regionálních dopadů.

Zaobírat se klasifikačním tříděním veřejných politik z hlediska charakterů jejich regionálních dopadů se jeví jako přínosné nejen z pohledu výzkumu mechanismů regionálního rozvoje, ale také s ohledem na praktické potřeby politiky na podporu regionálního rozvoje. Geografický pohled na distribuci veřejných investic by mohl prostřednictvím identifikace specifických předností regionů a jejich specifických problémů umožnit jejich následné zrcadlení ve vhodném nastavení příslušných veřejných intervencí, tedy zabudování regionální dimenze do příslušných sektorových a horizontálních politik. Výraznější a koordinovaná regionalizace sektorových politik však mimo jiné závisí také na ochotě sektorových ministerstev přenechat určité úkoly ze své agendy např. ministerstvu pro místní rozvoj či nižším úrovním veřejné správy, což obnáší „ochotu“ vzdát se příslušného objemu finančních prostředků. K prosazení regionálních aspektů do sektorových a horizontálních politik je nezbytný silný politický *leadership*. Regionalizované sektorové a horizontální politiky by se tak mohly stát integrálním nástrojem politiky na podporu regionálního rozvoje umožňujícím, resp. usnadňujícím socioekonomický rozvoj. Zároveň je však nezbytná reflexe rozdílné kapacity jednotlivých regionů pro určité typy veřejných intervencí, přičemž tuto reflexi lze považovat za druhou dimenzi regionalizace veřejných politik. Regionalizovaná opatření v rámci veřejných politik by tak respektovala specifika (přednosti i problémy) regionů na jedné straně a absorpční kapacitu na straně druhé (tj. jednalo by se o *tailored-made policy measures with respect to regional specificities and capacities*).

Druhou linií inkorporace regionální dimenze do prozatím víceméně striktního sektorového řízení a nakládání s veřejnými finančními zdroji je hodnocení regionálních dopadů samotných sektorových a horizontálních politik, tak i programů v rámci nich realizovaných. Takové hodnocení by mohlo probíhat obdobně, jako se sleduje například dopad navrhované legislativy či opatření na veřejné rozpočty či na podnikatelskou sféru (Binek 2008), prostřednictvím meziresortního připomínkového řízení.

V tomto kontextu se pak systematický výzkum klasifikace regionálních dopadů veřejných investic jeví jako přínosný nejen pro hlubší porozumění diferenciačním mechanismům regionálního rozvoje, ale také pro návrh metodiky TIA, která by umožnila při praktické implementaci veřejných politik zohlednit potřebu porozumět, jakým způsobem různé veřejné intervence v území operují a jaké jsou jejich dopady.

Tato disertační práce představuje pokus o stimulaci detailnějšího výzkumu regionálních dopadů fiskální politiky v České republice. Vedle investičních výdajů si pozornost nepochybně zaslouží také regionální dimenze dalších parametrů fiskální politiky - daňová soustava, výdaje běžné části veřejných rozpočtů i „nevýdajových“ politik. Po zjištění prostorového vzorce distribuce veřejných investic ze státního rozpočtu a vybraných státních fondů poskytnutém v této disertační práci, jehož potencionální proměnu v čase je nezbytné dále sledovat, je důležité nyní přistoupit k podrobnějšímu zhodnocení regionálních dopadů zejména těch sektorových a horizontálních politik, které lze vzhledem k „širšímu“ pojetí podpory regionálního rozvoje považovat za nejvýznamnější. Dalším relativně samostatným tématem pro výzkum v rámci problematiky regionálních dopadů fiskální politiky je zjištění, do jaké míry jednotlivé regiony do systému veřejných financí přispívají vzhledem k objemu finančních prostředků, které ze systému získávají.

Konflikt mezi cíli (a regionálními dopady) politiky explicitně zaměřené na podporu vybraných regionů a v naprosté většině případů nezamýšlenými regionálními dopady sektorových a horizontálních politik se stupňujícím se tlakem na efektivní využívání veřejných zdrojů při podpoře regionálního rozvoje může přispět k postupnému zakomponování regionální dimenze do většího spektra veřejných intervencí. Jakým způsobem tak učinit a jakým způsobem zajistit koordinaci

řešení regionálních problémů je velkou výzvou nejen pro kompetentní politické činitele, ale také pro geografy, kteří mohou k vyvinutí vhodné TIA metodiky jistě přispět.

8. VYBRANÁ LITERATURA

- AER (2009): AER Contribution to Green Paper on Territorial Cohesion. Strasbourg, Assembly of European Regions, 22 s.
www.aer.eu/fileadmin/user_upload/MainIssues/CohesionRegionalPolicy/AER-TerritCoh-DEF-REV.pdf (3.3.2009).
- ARMSTRONG, H., TAYLOR, J. (1985): Regional Economics and Policy. Hertfordshire, Philip Allan, 340 s.
- AUTERI, M., COSTANTINI, M. (2004): Fiscal Policy and Economic Growth: The Case of the Italian Regions. *The Review of Regional Studies*, 34, č. 1, s. 72-94.
- BACHTLER, J., YUILL, D. (2001): Policies and Strategies for Regional Development: A Shift in Paradigm? Regional and Industrial Policy Research Paper č. 46. Glasgow, European Policies Research Centre, University of Strathclyde, 41 s.
- BACHTLER, J., GORZELAK, G. (2007): Reforming EU Cohesion Policy. A reappraisal of the performance of the Structural Funds. *Policy Studies*, 28, č. 4, s. 309-326.
- BACHTLER, J., YUILL, D. (2007): Regional Policy in Western Europe: Taking Stock of the Shift in Paradigm. Bochum, RUFIS Beitrage zur Ballungsraumforschung, Heft 10, 46 s.
- BINEK, J. (2008): Metodické přístupy k prostorovému plánování. In: Sborník příspěvků ze semináře k „Mezinárodnímu roku planety země“ (CD-ROM). Brno, Masarykova univerzita, s. 186-192.
- BLAŽEK, J. (1996): Regionální vývoj v České republice v nových podmínkách: subjekty, organizační rámec a regulační mechanismy. Disertační práce. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 33 s.
- BLAŽEK, J. (2002): Regionální rozvoj a regionální politika - obecné problémy a specifika ČR v období transformace. Habilitační práce. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 37 s.
- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje (nástin, kritika, klasifikace). Praha, Karolinum, 211 s.
- BLAŽEK, J., VOZÁB, J. (2004): The Institutional and Programming Context of Regional Development in the Czech Republic: a Critique. In: D. Drbohlav, J. Kalvoda, V. Voženílek (eds.): *Czech Geography at the Dawn of the Millenium*. Olomouc, Palacky University in Olomouc, s. 255-267.
- BOYNE, A.G., POWELL, M.A. (1995): Territorial Justice: Spatial Justice and Local Government Finance. www.psa.ac.uk/cps/1995%5Cboyen.pdf (14.1.2005).
- BRADLEY, J. (2006): Evaluating the Impact of European Union Cohesion Policy in less-developed countries and regions. *Regional Studies*, 40, č. 2, s. 189-199.
- CAMERON, G., McLEAN, I., WLEZIEN, CH. (2004): Public Expenditure in the English Regions: Measurement Problems and (Partial) Solutions. *Political Quarterly*, 75, č. 2, s. 121-131.
- CAPPELEN, A., CASTELLACCI, F., FAGERBERG, J., VERSPAGEN, B. (2003): The Impact of EU Regional Support on Growth and Convergence in the European Union. *Journal of Common Market Studies*, 41, č. 4, s. 621-644.
- CAPPELLIN, R., MOLLE, W. (1988b): Conclusions. In: W. Molle, R. Cappellin (eds.): *Regional Impact of Community Policies in Europe*. Avebury, Aldershot, s. 184-199.

- CEC - Commission of the European Communities (1998): Economic and social cohesion in the European Union: The impact of Member States' own policies. Luxemburg, Office for Official Publications of the European Communities, 253 s.
- CEC - Commission of the European Communities (2008): Green Paper on Territorial Cohesion: Turning territorial diversity into strength (preliminary draft). Brussels, 12 s. http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/paper_terco_en.pdf (13.11.2008).
- COMMISSION SERVICES (1999): Report on Community Policies and Spatial Planning. Working document. ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/cooordfon/report_en.pdf (20.4.2008).
- CRESCENZI, R. (2009): Undermining the Principle of Concentration? European Union Regional Policy and the Socio-economic Disadvantage of European Regions. *Regional Studies*, 43, č. 1, s. 111-133.
- CUADRADO, J. R., DE LA DEHESA, G., PRECEDO, A. (1993): Regional imbalances and government compensatory financial flows: the case of Spain. In: A. Giovannini (ed.): *Finance and Development: Issues and Experience*. Cambridge, Cambridge University Press, s. 261-300.
- DIRECTORATE-GENERAL FOR RESEARCH (1991): The Regional Impact of Community Policies. Research and Documentation Papers. Regional policy and transport, series 17. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 93 s.
- DE LA FLUENTE, A. (2004): Second-best redistribution through public investment: a characterization, an empirical test and an application to the case of Spain. *Regional Science and Urban Economics*, 34, s. 489-503.
- FOTHERGILL, S. (2005): A New Regional Policy for Britain. *Regional Studies*, 29, č. 5, s. 659-667.
- FRIEDMANN, J. (1966): *Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela*. Cambridge, MIT Press, 279 s.
- GIANNONI, M., HITIRIS, T. (2002): The regional impact of health care expenditure: the case of Italy. *Applied Economics*, 34, č. 14, s. 1829-1836.
- GRIPAIS, P., BISHOP, P., HART, T., McVITTIE, E. (2008): Analyzing the impact of Objective 1 funding in Europe: a review. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 26, č. 3, s. 499-524.
- HAMPL, M. (2005): *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 147 s.
- HEALD, D. (1983/1987): *Public Expenditure*. Oxford, Basil Blackwell Ltd., 376 s. (reprint z roku 1983).
- HEALD, D., SHORT, J. (2002): The regional dimension of public expenditure in England. *Regional Studies*, 36, č. 7, s. 743-755.
- HIRSCHMAN, A. O. (1958): *The Strategy of Economic Development*. New Haven and London, Yale University Press, 217 s.
- HIRSCHMAN, A. O. (1964): Interregional and International Transmission of Economic Growth. In: W. Alonso, J. Friedmann (eds.): *Regional Development and Planning. A Reader*. Cambridge, Massachusetts, The M.I.T. Press, s. 623-641.
- HLAVÁČEK, J. (2001): *Redistribuce: projev lidských preferencí a společenských potřeb*. Working paper, Praha, UK FSV - IES, 25 s.

- INKINEN, T. (2005): European Coherence and Regional Policy? A Finnish Perspective on the Observed and Reported Territorial Impacts of EU Research and Development Policies. *European Planning Studies*, 13, č. 7, s. 1113-1121.
- JOHANSEN, S. (2007): Macro Policies nad Regional Impacts in Norway. In: W. Heijman (ed.): *Regional Externalities*. Berlin, Heidelberg, Springer-Verlag, s. 287-306.
- KITSON, M., MARTIN, R., TYLER, P. (2004): Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept? *Regional Studies*, 38, č. 9, s. 991-999.
- MACEŠKOVÁ, M. (2009 forthcoming): Nezaměstnanost a sociální dávky. In: M. Ouředníček, J. Temelová, L. Pospíšilová (eds.): *Atlas sociálně prostorové diferenciace České republiky*.
- MARTIN, R. (1998): *Regional Policy in the European Union*. Economic Foundations and Reality. Brussels, Centre for Policy Studies, 145 s.
- MARTIN, R. (1999): *The Regional Dimension in European Public Policy: Convergence or Divergence?*. New York, Palgrave Publishers, 197 s.
- MARTIN, R. (2001): Geography and public policy: the case of the missing agenda. *Progress in Human Geography*, 25, č. 2, s. 189-210.
- MARTIN, R., MINNS, R. (1995): Undermining the Financial Basis of Regions: The Spatial Structure and Implications of the UK Pension Fund System. *Regional Studies*, 29, č. 2, s. 125-144.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ (2000): *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha, 113 s.
- MOLLE, W. (1990): *The Economics of European Integration. Theory, Practice, Policy*. Hants (England), Dartmouth Publishing Company Limited, 547 s.
- MORGENROTH, E. (2008): Regional Dimension of Taxes and Public Expenditure in Ireland. *Regional Studies*. (dostupná pouze online verze pro členy RSA - 15.12.2008).
- PRUD'HOMME, R. (1993): The Potential role of the EC budget in the reduction of spatial disparities in a European economic and monetary union. In Commission of the European Communities: *The Economics of Community Public Finance. Reports and Studies, European Economy no. 5*. Luxembourg, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. s. 321-351.
- ROBERT, J. (2007): The Origins of Territorial Cohesion and the Vagaries of Its Trajectory. In: A. Faludi (ed.): *Territorial Cohesion and the European Model of Society*. Cambridge, Lincoln Institute of Land Policy, s. 23-35.
- SHORT, J. (1978): The regional distribution of public expenditure in Great Britain, 1967/70 - 1973/74', *Regional Studies*, 12, s. 499-510.
- SHORT, J. (1981): *Public Expenditure and Taxation in the UK Regions*. Hapshire, Gower Publishing Co. Ltd., 110 s.
- SCHOUT, J. A., JORDAN, A. (2007): From Cohesion to Territorial Policy Integration (TPI)? Does the European Union have the Capacity to Govern in a More Joined up Manner? *European Planning Studies*, 15, č. 6, s. 1-17.
- SCHUMPETER, J. A. (1947/1955): Economic Possibilities in the United States. In *Readings in Fiscal Policy* (selected by a committee of The American Economic Association). London, George Allen and Unwin Ltd., s. 521-539.
- THE ESPON MONITORING COMMITTEE (2004a): *ESPON 2.1.1 Territorial Impact of EU Transport and TEN Policies*, 291 s. www.espon.lu/online/documentation/projects/policy_impact_index.html (22.4.2005).

THE ESPON MONITORING COMMITTEE (2004b): ESPON 2.2.1 Territorial Effects of the Structural Funds - Third Interim Report, 299 s. [ww.espon.lu/online/documentation/projects/policy_impact_62.html](http://www.espon.lu/online/documentation/projects/policy_impact_62.html) (22.4.2005).

THE ESPON MONITORING COMMITTEE (2004c): ESPON 2.1.2 Territorial Effects of EU Research and Development Policies, 207 s. www.espon.lu/online/documentation/projects/policy_impact_20.html (22.4.2005).

The Impact of Member State Policies on Cohesion (2004): Final report, 190 s. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/impact_member.pdf (26.11.2004).

VANHOVE, N. (1999): Regional Policy: A European Approach. Third Edition. Aldershot, Ashgate Publishing Ltd., 639 s.

WARD, K. (2005): Geography and public policy: a recent history of 'policy relevance'. *Progress in Human Geography*, 29, č. 3, s. 310-319.

WATERHOUT, B. (2007): Territorial Cohesion: The Underlying Discourses. In: A. Faludi (ed.): *Territorial Cohesion and the European Model of Society*. Cambridge, Lincoln Institute of Land Policy, s. 37-59.

WILSON, P. A, WISE, C. (1986): The Regional Implications of Public Investment in Peru, 1968-1983. *Latin American Research Review*, 21, č. 2, s. 93-116.

WISHLADE, F., YUILL, D., TAYLOR, S., DAVEZIES, L., NICOT, B. H., PRUD`HOMME, R. (1996): *Economic and Social Cohesion in the European Union: The Impact of Member States` Own Policies*. Final report for the European Commission. Glasgow, European Policies Research Centre, University of Strathclyde, 160 s.

WISHLADE, F., YUILL, D., DAVEZIES, L. (1997): *Economic and Social Cohesion in the European Union: The Regional Distribution of Member States` Own Policies*. Paper for European Urban and Regional Research Network "Regional Frontiers" Conference, Frankfurt (Oder), Germany, 26 s.

YAMANO, N., OHKAWARA, T. (2000): The Regional Allocation of Public Investment: Efficiency or Equity. *Journal of Regional Science*, 40, č. 2, s. 205-229.

Vybrané statistické a ostatní použité materiály

ČSÚ - Statistická ročenka České republiky 1997-2006. Praha.

ČSÚ - Regionální účty 1995-2005. Praha.

Interní materiály MF ČR - ISPROFIN 1995-2005 (databáze).

Interní materiály SFDI - rozpočet SFDI 2001-2005 (databáze).

Interní materiály SFŽP - rozpočet SFŽP 1999-2005 (databáze).

Zákon č. 104/2000 Sb. o Státním fondu dopravní infrastruktury.

Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění. Hlava II Střednědobý výhled, státní rozpočet a rozpočtové provizorium.

Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) ve znění všech pozdějších novel.

Zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí ČR ve znění pozdějších novel.

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů ve znění všech pozdějších novel.

Zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Část třináctá Projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu.

Zákon č.117/1995 Sb. o státní sociální podpoře ve znění všech pozdějších novel.

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Obsah disertační práce

1. ÚVOD	
2. TEORETICKÝ KONTEXT	
2.1 REGULAČNÍ MECHANISMY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE: DISKUZE SOUČASNÝCH PŘÍSTUPŮ K PODPOŘE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE S DŮRAZEM NA POJETÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY	
2.1.1 <i>Veřejné politiky jako regulátor regionálního rozvoje</i>	
2.1.2 <i>Regionální politika: základní vymezení a proměna jejího pojetí v čase</i>	
2.1.3 <i>Základní důvody potřeby regionální politiky</i>	
2.1.4 <i>Koncepční otázky regionální politiky</i>	
2.1.5 <i>Explicitní a implicitní regionální politika versus regionální politika v úzkém a širokém pojetí</i>	
2.1.6 <i>Regionální dimenze fiskální politiky v souvislosti s regionální politikou</i>	
2.2 POJETÍ VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ V TEORIÍCH REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	
2.2.1 <i>Teorie skupiny „jádra a periferie“</i>	
2.2.2 <i>Marxistické teorie</i>	
2.2.3 <i>Současné teorie regionálního rozvoje inspirované institucionálními směry a implikace pro rozhodování o veřejných výdajích</i>	
2.2.4 <i>Závěrečná poznámka</i>	
2.3 FISKÁLNÍ POLITIKA A VZTAH K REGIONÁLNÍMU ROZVOJI	
2.3.1 <i>Role veřejných výdajů v regionálním rozvoji</i>	
2.3.1.1 <i>Význam stabilizační funkce fiskální politiky</i>	
2.3.1.2 <i>Regionální pohled na orientaci působení distribuce veřejných finančních prostředků</i>	
2.3.1.3 <i>Dosavadní výzkumy veřejných výdajů v regionálním pohledu</i>	
2.3.1.4 <i>Role veřejných investičních výdajů v regionálním rozvoji</i>	
2.3.2 <i>Regionální dopady fiskální politiky: regionální politika v širším slova smyslu</i>	
2.3.2.1 <i>Regionální dimenze parametrů daňového systému</i>	
2.3.2.2 <i>Regionální dopady systému financování územní správy</i>	
2.3.2.3 <i>Regionální dopady sektorových a horizontálních politik</i>	
2.3.2.4 <i>Regionální dopady „nevýdajových“ politik</i>	
2.3.3 <i>Regionalizace sektorových a horizontálních politik: vybrané příklady</i>	
3. TERRITORIAL IMPACT ASSESSMENT: VZNIK A VÝVOJ METODY	
3.1 TIA: VÝVOJ DISKUZE NA POLITICKÉ ÚROVNI	
3.2 DOSAVADNÍ STAV VÝVOJE METODY TIA	
3.2.1 <i>Diskuze terminologie</i>	
3.2.2 <i>Dosavadní zkušenosti s aplikací TIA</i>	
4. METODIKA REGIONÁLNÍ ANALÝZY VEŘEJNÝCH INVESTIČNÍCH VÝDAJŮ V ČR	
4.1 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA A VEŘEJNÉ VÝDAJE V ČR	
4.1.1 <i>Rozpočtová soustava</i>	
4.1.2 <i>Rozpočtový proces</i>	
4.1.3 <i>Státní rozpočet: techniky tvorby</i>	
4.1.4 <i>Státní mimorozpočtové fondy</i>	
4.1.5 <i>Ostatní zdroje veřejných výdajů</i>	
4.2 <i>FLOW A BENEFIT PŘÍSTUPY K REGIONÁLNÍ ANALÝZE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ</i>	

4.3. METODICKÝ POSTUP	
4.3.1 Zdroj dat a postup analýzy	
4.3.2 Aplikovaný přístup a výběr ukazatelů	
5. REGIONÁLNÍ ANALÝZA VEŘEJNÝCH INVESTIC ALOKOVANÝCH Z CENTRÁLNÍ ÚROVNĚ VEŘEJNÉ SPRÁVY	
5.1 REGIONÁLNÍ ANALÝZA CELKOVÝCH INVESTIČNÍCH VÝDAJŮ	
5.1.1 Regionální analýza metodicky „neočištěných“ investičních výdajů a ilustrace benefit a flow přístupu ...	
5.1.2 Regionální analýza investičních výdajů bez mimořádných a „extrémních“ investic (tj. celkové investiční výdaje)	
5.1.3 Regionální analýza investičních výdajů bez mimořádných a „extrémních“ investic a bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury (tj. celkové investiční výdaje bez investic do „velké“ dopravní infrastruktury)	
5.2 REGIONÁLNÍ ANALÝZA INVESTIČNÍCH VÝDAJŮ DO VYBRANÝCH SFÉR	
5.2.1 Regionální analýza investic do dopravní infrastruktury	
5.2.2 Regionální analýza investic v rámci české explicitní regionální politiky a podpory regionálního rozvoje	
5.2.3 Regionální analýza investic realizovaných ve sféře životní prostředí	
5.2.4 Regionální analýza investičních výdajů v oblasti zdravotnictví a sociální péče	
5.2.5 Regionální analýza investic v oblasti státní správy	
5.2.6 Regionální analýza investic v oblasti obrany státu	
5.2.7 Regionální analýza investic na rozvoj univerzit a vědecko-výzkumných institucí	
5.2.8 Regionální analýza investic na rozvoj základního a středního školství	
5.2.9 Regionální analýza investic v oblasti kultury	
5.3 SHRNUTÍ MÍRY REGIONÁLNÍ DIFERENCIACE VEŘEJNÝCH INVESTIC A POKUS O IDENTIFIKACI NĚKTERÝCH PODMIŇUJÍCÍCH FAKTORŮ .	
5.3.1 Hodnocení územní a sociální koncentrace investičních prostředků	
5.3.2 Hodnocení vztahu investičních výdajů k vybraným socioekonomickým charakteristikám	
5.4. SHRNUTÍ EMPIRICKÉ ANALÝZY	
6. ZÁVĚR	
6.1 VÝCHODISKA PRÁCE, CÍLE	
6.2 HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	
6.3 DISKUZE VYBRANÝCH „KLASIFIKAČNÍCH ASPEKTŮ“ VEŘEJNÝCH INVESTIC VE SVĚTLE NÁSTINU DALŠÍHO VÝZKUMU	
7. LITERATURA	
PŘÍLOHY	

Příloha 2: Vybrané publikace autorky k tématu disertační práce

Publikace v časopisech s impact faktorem

BLAŽEK, J., MACEŠKOVÁ, M. (2009/2010 forthcoming): Regional Analysis of Public Capital Expenditure: to which regions is public capital expenditure channelled - to "rich" or to "poor" ones? *Regional Studies*. (přijato k publikování) (i.f. 1,797 v roce 2007)

MACEŠKOVÁ, M., TEMELOVÁ, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2009 forthcoming): Sociálně prostorová diferenciacie v České republice: implikace pro veřejnou (regionální) politiku. *Ekonomický časopis (Journal of Economics)* (přijato k publikování, i.f. 0,115 v roce 2007).

Publikace v časopisech evidované na Web of Science nebo SCOPUS

HÁNA, D., MACEŠKOVÁ, M. (2009 forthcoming): Poslanecké dotace v kontextu implikací pro regionální rozvoj. *Ekonomie a management*. (přijato k publikování)

MACEŠKOVÁ, M. (2007): Regionální dimenze fiskální politiky na příkladě veřejných investičních výdajů v Česku. *Geografie-Sborník ČGS*, 112, 1, str. 17-32.

Publikace v recenzovaných časopisech a sbornících

MACEŠKOVÁ, M., ŽÍŽALOVÁ, P. (2008): Research and Development Policy in the Czech Republic: Regional dimension? In T. Siwek, V. Baar (eds): *Globalisation and its impacts on localities*. Sborník z „The Third International Conference on Globalisation and its impacts on localities“, Ostrava, University of Ostrava, pp. 197-206. ISBN 978-80-7368-452-5.

MACEŠKOVÁ, M., ŽÍŽALOVÁ, P. (2007): Regionální aspekty politiky výzkumu a vývoje v České republice. In P. Švec and M. Vančura (eds.) *Česká geografie v evropském prostoru - Vyžádané přednášky, Sociogeografické procesy*. Sborník příspěvků z XXI. sjezdu České geografické společnosti. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie. ISBN 978-80-7040-986-2.

MACEŠKOVÁ, M. (2006): Analýza regionálních dopadů fiskální politiky v ČR: příklad veřejných investičních výdajů. In S. Nunvářová, I. Opluštilová (eds.): *Současné problémy rozvoje regionů a přístup veřejné správy k jejich řešení*. Sborník referátů z III. mezinárodní vědecké konference mladých vědeckých pracovníků a doktorandů. Brno, Masarykova Univerzita, s. 157 - 165. ISBN 80-210-4148-X.

Mapy v atlasech

MACEŠKOVÁ, M., NOVÁK, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2010 forthcoming): Ekonomické prostředí obcí. Atlas krajiny České republiky. (1:1 mil). (přijato k publikování).

MACEŠKOVÁ, M. (2009a forthcoming): Obecní rozpočty. In: M.Ouředníček, J. Temelová, L. Pospíšilová (eds): *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. (mapa 1:1 mil s odborným komentářem). (přijato k publikování).

MACEŠKOVÁ, M. (2009b forthcoming): Nezaměstnanost a sociální dávky. In: M.Ouředníček, J. Temelová, L. Pospíšilová (eds): *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. (mapy 1:1 mil a 1:2 mil s odborným komentářem). (přijato k publikování).

Popularizační články

HÁNA, D., MACEŠKOVÁ, M. (2008): Medvědí porce pro regiony. Týdeník Euro č. 50, s. 96-97.

ŽÍŽALOVÁ, P., MACEŠKOVÁ, M. (2008): Regionální dimenze v české politice výzkumu a vývoje: formalita nebo skutečná potřeba? Týdeník Euro č. 7, s. 74-75.

